

GLAS

GLASILO DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI

RAVNICE

ОПШТИНА
СУБОТИЦА

OPŠTINA
SUBOTICA

OPCINA
SUBOTICA

SZABADKA
KOZSEG

NA
SPORAZUMU
GRADIMO!
D S H V

SARAJEVSKI KARDINAL
dr. VINKO PULJIĆ
U CRKVI SV. ROKA

IZBORI

GLAVNI IZBORNI STOŽER

IZBORNI PROGLAS DSHV

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini kao parlamentarna demokratska stranka, izlazi na predstojeće izbore 3. studenog 1996. godine sukladno demokratskim i civilizacijskim tradicijama razvijenog svijeta, gdje se jedino priznaje slobodna volja naroda!

I do sada je to bio jedini način naše borbe za istinu i priznavanje svih, međunarodnim normama zagarantiranih prava Hrvata u SR Jugoslaviji, utjelovljen u programu i politici naše stranke.

Nakon potpisivanja povijesnog Sporazuma između SR Jugoslavije i Republike Hrvatske, kao naše matične zemlje, posebno se pokazala opravdanom politika našeg Saveza od koje nije odstupljeno niti u najtežim uvjetima ratnih sukoba.

Sada, pak, NA SPORAZUMU GRADIMO! - budući da je temelj kao osnova, osiguran!

Na to nam daje pravo članak 8. dalekosežne suglasnosti volja dviju država, kojim se Hrvatima u SR Jugoslaviji jamče sva prava koja im pripadaju na temelju međunarodnog prava i priznaje time naš kolektivitet. Prava pripadnika naše nacionalne manjine ovime se bez ikakvih ograničavanja,

moraju smatrati dijelom općepriznatih ljudskih prava.

Pokazalo se kao jedino ispravnim naša mirna borba za naša prava demokratskim sredstvima svojstvenim kulturnim i civiliziranim narodima. Vrijeme je i da požnjemo rezultate ove dosljedne miroljubive politike i tako što ćemo na izborima dobiti glasove Hrvata - Bunjevaca i svih ostalih koji podržavaju našu politiku razumijevanja suvremenih tendencija u Europi regija, koja je budućnost ovog kontinenta u trećem milenijumu.

Tražimo da nas podržite u borbi za naš nacionalni identitet i zaštitu od bilo kakvoga ugrožavanja istoga, pravo na upotrebu vlastitog jezika na svim nivoima onako kako je to riješeno u civiliziranim zemljama koje također imaju nacionalne manjine, a što uključuje prije svega pravo na vlastite škole i prosvjetu, od najnižeg uzrasta pa sve do akademskog obrazovanja, pravo na neometane veze između sebe i sa matičnim narodom, pravo na vlastite medije i potpuno informiranje na svom jeziku, pravo na političko organizovanje i političko zastupstvo zagarantirano ustavnim rješenjima države u kojoj živimo, pravo na srazmjernu zastupljenost u javnim službama i državnim

organima, pravo na sudsku zaštitu na vlastitom jeziku i radu kontrolnih i zaštitnih mehanizama manjine putem posebno imenovanih pojedina i komisija i na koncu, široku manjinsku samoupravu koju ćemo sami izabrati!

Dakako, sve što tražimo za sebe - priznajemo i drugima!

Sporazum o normalizaciji odnosa između SR Jugoslavije i Republike Hrvatske je dakako samo kvir za ostvarivanje svih naših prava do kojih put vodi u sporazumijevanju sa saveznim i republičkim organima i jasnom definiranju svih detalja koji će biti sastavni dio budućih ustavnih i zakonskih rješenja.

Na tom putu, kao i na predstojećim izborima, neophodna nam je pomoć svih hrvatskih kulturnih društava i centara kao i vjerskih institucija hrvatskog naroda, te svih pojedinaca koji djeluju i osjećaju se kao Hrvati.

OSTATI I OPSTATI - to je naša deviza, sada je trenutak da je učvrstimo zauvijek, uz pomoć naših glasača koji imaju sve razloge da nam vjeruju kako ćemo sve učiniti što je u našoj moći - DA NAS SE DJECA NE STIDE!

Glasujte na svim razinama za Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i ŽIVJELI!

VIJESTI

Split

U splitsku zračnu luku pristigla je smjena pripadnika njemačkih postrojba koje djeluju u sastavu IFOR-a. Ova nova skupina od 160 pripadnika Bundeswehra došla je sa brigadnim generalom Fridrichom Reichmannom, koji će ujedno biti i novi zapovjednik njemačkih postrojbi u Republici Hrvatskoj. Što se tiče samog angažovanja Bundeswehra ono je mnogo doprinijelo pri logističkoj potpori NATO snagama, kao i na saniranju humanitarnih problema na ugroženim područjima.

Pored uspostavljanja mira, cilj njihove misije je i razvijanje prijateljskih odnosa sa RH. Sam general Reichman je istakao kako su se i njegovi sugrađani boraveći na hrvatskom primorju kao turisti osobno mogli u to uvjeriti.

Obzirom na prisustvo njemačkih vojnika na teritoriju bivše SFRJ, mnogi su u dvojbi da li se ponavlja povijest ili se događa mir. Iz svega primijećenog na terenu, može se zaključiti da je misija Bundeswehra ipak, uprkos oprečnim razmišljanjima, odista misija dobre volje.

Deletovci, 30.08 1996.

Danas je nakon četiri godine i jedanaest mjeseci u Deletovcima u Istočnoj Slavoniji označen početak proizvodnje na naftnim poljima INA rafinerije. Predviđeno je da se sa 72 naftna polja uklone sve mine do konca mjeseca rujna.

Čečenija, 1. 09. 1996.

Tajnik Ruskog vijeća sigurnosti general Aleksandar Lebed i zapovjednik čečenskih snaga Aslan Mashadov dogovorili su mirovni sporazum koji je prihvatio i ruski premijer Viktor Černomirdin. Prema ovom sporazumu, Čečenija bi narednih pet godina ostala u sastavu Ruske Federacije, a nakon isteka ovog roka trebalo bi se naći konačno rješenje za Čečeniju.

**GODIŠNJA SKUPŠTINA
DZVM**

Dana 07. rujna ove godine održana je redovita godišnja skupština Demokratske zajednice vojvođanskih Mađara za teritorij cijele Vojvodine. Godišnja Skupština je održana u Subotici, bez nazočnosti gostiju i novinstva, obzirom da se na Skupštini raspravljalo o smjernicama za naredne savezne i lokalne izbore.

Između ostalog, jedna od glavnih točaka dnevnog reda je bila i smjena u rukovodstvu stranke DZVM. Naime, tajnim glasovanjem smijenjen je sa mjesta dopredsjednika dr. Pal Šandor, a kako je dr. Csaba Sepsey rekao, razlog tome je bila opstrukcija rada Demokratske zajednice vojvođanskih Mađara. Između ostalog, na ovoj godišnjoj Skupštini popunjena su mjesta u Vijeću DZVM sa pet novih ljudi od kojih je troje iz Subotice, što čini veliki uspjeh subotičkog ogranka DZVM. Sa ova tri člana

subotički ogranak ove stranke ima ukupno 6 članova u Vijeću, čime dobija potrebno mjesto u okviru stranke u odnosu na teritorij Vojvodine. Na ovoj sjednici tajnim glasanjem je od više kandidata za dopredsjednika stranke izabran dr. Csaba Sepsey.

Na ovoj godišnjoj skupštini je odlukom 90% nazočnih odlučeno da Demokratska zajednica vojvođanskih Mađara na savezne izbore izlazi samostalno, te da postavlja svoju listu u 6 izbornih jedinica kako bi svim Mađarima omogućili da glasuju za svoje kandidate.

Što se tiče lokalnih izbora, Skupština DZVM je preputila sklapanje mogućih izbornih suradnji sa strankama demokratske orijentacije samim podružnicama, ali uz suglasnost Vijeća stranke.

Odaziv delegata na sjednicu godišnje Skupštine bio je vrlo dobar, jer je od 293 moguća delegata bilo prisutno 259.

Palić

Župnik palićke crkve Josip Leist je nakon sedme provale u njegovu crkvu od strane dvojice maloletnika - izbjeglica u teškom zdravstvenom stanju prenijet u Gradsku subotičku bolnicu. Usljed tog maltretiranja i uznemiravanja, na što službeni organi MUP-a nisu reagirali, župnik je doživio infarkt. Nakon intervencije gradonačelnika Kasza Jozsefa kod načelnika MUP-a u

VIJESTI

Subotici, ova dva prestupnika sa svojom obitelji bit će premješteni u drugi prihvatni centar za izbjeglice u SRJ.

Šibenik, 19. 09. 1996.

Danas je pokopan Šibenski biskup Srećko Badurina. Pogrebnu misu je predvodio kardinal dr. Franjo Kuharić koji je naglasio da je biskup Srećko Badurina i u najtežim danima agresije na Hrvatsku tražio snagu u ljubavi, a ne u mržnji. Od biskupa se u ime Predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana oprostio Jure Radić.

Strasbourg, 19. 09. 1996.

Njemački ministar vanjskih poslova Klaus Kinkel izjasnio se u srijedu u Strasbourgu za prijem Hrvatske u Vijeće Europe tijekom jeseni. Nakon izbora u BiH i stajališta hrvatske vlade prema tim izborima, više nema nikakva razloga odgađati prijem, rekao je Kinkel novinarima.

Zagreb, - 20. 09. 1996.

Sabor Republike Hrvatske ratificirao je Sporazum o normalizaciji odnosa sa Saveznom Republikom Jugoslavijom, kojega su 23. kolovoza 1996. u Beogradu potpisali ministri vanjskih poslova dr. Mate Granić i Milan Milutinović.

Sabor je usvojio i Zakon o privremenom neprimjenjivanju sankcija protiv SRJ s

amandmanom sabornika Kovačevića, prema kojemu će se sankcije automatski zvesti ako ih propiše OUN.

Beograd

Prema posljednjim službenim podacima u SRJ živi 646.066 izbjeglica z Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Prema izjavi g.đe Bratislave Morina 60% izbjeglica želi se naseliti u SRJ, a 23% se još nije odlučilo gdje želi živjeti.

Budući da velika većina izbjeglica želi živjeti u Vojvodini, a i država ih ovamo upućuje, ovi podaci potvrđuju opravdanost i težinu pitanja promjene etničkog sastava stanovništva Vojvodine, pitanja gospodarskog opterećenja Vojvodine i sigurnosnog pitanja.

New York

U kuloarima OUN sve više se govori da će nova zadaća IFOR-a u Bosni i Hercegovini biti uhićenje Radovana Karadžića i generala Mladića.

GODIŠNJA SKUPŠTINA SVM

Na godišnjoj Skupštini Saveza vojvođanskih Mađara održanoj 20. rujna 1996. godine, odlučeno je da stranka samostalno izlazi na savezne izbore raspisane za 3. studeni. Predsjednik SVM-a Kasza

Jozsef je izjavio da će na razini Vojvodine njegova stranka ući u koaliciju sa drugim strankama demokratske opozicije, napose sa Koalicijom za Vojvodinu koja je u procesu formiranja.

Što se tiče lokalnih izbora, Savez vojvođanskih Mađara će, a po odluci Skupštine, inicijativu za formiranje koalicija prepustiti okružnim i općinskim ograncima svoje stranke. Savez vojvođanskih Mađara želi zadržati primat u sedam sjeverno-bačkih općina, a izbornu suradnju ostvarivati sa strankama demokratske opozicije.

Na ovoj godišnjoj Skupštini, Savez vojvođanskih Mađara je izglasao jednoglasno Konvenciju, kojom se usvoja koncepcija ove stranke o kulturnoj autonomiji Mađara.

Novi Sad, 23. 09. 1996.

U Novom Sadu je danas objavljena Izjava Vojvođanskog kluba pod naslovom „Izborni sistem i vojvođanski interes” u kojima se očitavaju stavovi Vojvođanskog kluba spram ovih pitanja. Izjava sadrži četiri članka u kojima se preciziraju interes Vojvodine i njenih građana, stavovi o neophodnoj demokratizaciji Srbije i uspostavljanje stvarne autonomije Vojvodine.

Piše: mr. Bela Tonković

IZBORI - ŠANSA I POTREBA

Za 3. studeni 1996. raspisani su izbori za Saveznu skupštinu i skupštine općina. Ovoga puta kod nas neće biti izbora za republičku skupštinu, a tek ćemo saznati hoće li ih biti za pokrajinsku.

Predizborna kampanja je počela. Sve su stranke u principu odlučile kako će nastupiti na izborima: hoće li nastupati same ili u nekom obliku koalicije s drugima. DSHV će, vjerno svojem demokratskom opredjeljenju, i ovoga puta sudjelovati na izborima. Vode se razgovori o koaliciji na saveznoj razini, ali još ništa nije potpisano. Za općinsku razinu smatramo da je najbolja metoda suradnje podjela izbornih jedinica. Tu metodu ćemo primijeniti i na pokrajinskoj razini, ako izbori budu raspisani.

I ovoga puta se držimo svojevremene odluke Predsjedništva da se koalicija može stvoriti samo ako se naš identitet jasno potvrđuje, ako partner prihvati naše strateške programske ciljeve i ravnopravnost, te sklopi jasan koalicioni sporazum. To su u svijetu uobičajeni temelji za koalicije.

Naši strateški ciljevi su jasni: očuvanje i razvitak našeg hrvatskog nacionalnog identiteta, samouprava putem kulturne autonomije, ravnopravnost u svim vidovima društvenog života - želimo živjeti čovjeka dostojnim životom, kao Hrvati, na našim etničkim

prostorima skupa sa svima koji ovdje žive.

Taj cilj se ne postiže skrštenih ruku, taj cilj se mora izboriti. Sporazumom o normalizaciji odnosa između SRJ i RH osiguran nam je status i, u principu, osobna i kolektivna prava. Ali njihovo ostvarenje u životu bitno ovisi od zalaganja svakog od nas.

U ovom trenutku najvažnije je da se, gdje god nas ima, postave kandidati DSHV i da svi glasamo za njih.

Nije istina da nema smisla glasati, nije istina da se ništa ne može promijeniti! Istina je da se izlaskom na izbore i glasanjem za kandidate DSHV pokazuje koliko nam je stalo do naših strateških ciljeva, da se kroz skupštine može popraviti naša situacija. Dokaz za to je uspjeh DSHV u proteklom mandatu u skupštini općine Subotica: mnogo prije Sporazuma hrvatski jezik je postao službenim jezikom u općini, općinskom odlukom subotički radio treba imati i hrvatsku redakciju (razlog zašto je nema jest manjak odgovarajućeg kadra). Uspjeli smo sve to uprkos žestokog opiranja onih koji su zadjeli rat, ali i kukavica iz vlastitog naroda. Sačuvali smo Suboticu od sudbine Vukovara i Sarajeva, premda su nam čak i u skupštini prijetili njihovom sudbinom. Ta opasnost je bila vrlo realna: sjetite se samo podjele oružja po nekim selima oko Subotice.

Oružje se nije nama dijelilo. To smo postigli u suradnji s našim prijateljima i koalicionim partnerima Mađarima. Bez nas bi i njima bilo daleko teže. Hvala im na suradnji i potpori!

Dokaz da je važno biti u skupštini jest i rad DSHV-odbornika u Somboru i Srijemskim Karlovcima: i tamo se čuo naš glas, i tamo su i prijatelji i neprijatelji morali do kraja saslušati što Hrvati misle i hoće, i mogli su svi vidjeti da znamo surađivati za opće dobro ne zapostavljajući svoje interese. I tamo su svi mogli vidjeti da mi ne rušimo, već gradimo, cijeli svijet je mogao vidjeti (i vidio je!) da smo pozitivni ljudi sposobni na civilizirani način i parlamentarnim metodama boriti se za svoje interese. Sav taj rad je bitno doprineo da nas nije zadesila sudbina koju su nam neki namijenili: deportacija marvinskim vagonima u Hrvatsku o vlastitom trošku.

Ostali smo i opstali! Sporazumom je postavljen temelj naše budućnosti. Na izborima moramo stvoriti mogućnosti da parlamentarnim radom svoju budućnost gradimo. Sada nitko ne smije odbiti svoj dio narodnog tereta: jedni da se kandidiraju, a svi drugi da za njih glasaju! Sjetimo se da će nas djeca i o ovim izborima pitati! Zato radimo tako DA NAS SE DJECA NE STIDE!

KULTURNA AUTONOMIJA - GETO?

U posljednje vrijeme javljaju se „stručna mišljenja” koja zastupaju tezu da posebne škole i razredi, te specifični programi za učenike pripadnike nacionalnih manjina vode u getoizaciju djece i cijele manjinske nacionalne zajednice. Oni to opravdavaju svojim iskustvom iz doba socijalizma. Zanimljivo je da takva mišljenja zastupaju i neki ljudi koji su nekada sudjelovali u stvaranju manjinskog školskog sustava, ali su u međuvremenu, eto, uvidjeli da je to bilo pogrešno. Danas oni podržavaju „građansko

društvo” i neće „da se delimo”, jer, eto, ne bi se bile dogodile grozote da smo bili „svi jedno”. Zanimljivo je da se mnogi od tih ljudi velikim žarom zalažu za ista ta prava u drugim državama za koja smatraju da u SRJ vode u getoizaciju.

Da bismo razbili famu o samogetoizaciji nacionalnih manjina u slijedećim brojevima objavit ćemo kako su u pojedinim europskim državama riješena pitanja koja spadaju u okvire međunarodno zajamčenih osobnih i kolektivnih prava pripadnika

nacionalnih manjina.

Početak ćemo s Republikom Hrvatskom.

U svibnju 1996. objavljena je „Informaciji o ostvarivanju KULTURNE AUTONOMIJE pripadnika etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj”, koja je sastavljena na osnovi informacija koje su dale same manjinske organizacije i državne institucije. Prema podacima Državnog statističkog instituta sastav pučanstva u RH izgledao je ovako:

godina	1981.		1991.	
Ukupno stanovnika	4.601.469		4.784.265	
		%		%
Hrvata	3.736.356	81,20	3.454.661	72,20
Srbi	581.663	12,64	531.502	11,10
Muslimani	43.469	0,94	23.740	0,49
Mađari	22.355	0,48	25.439	0,53
Talijani	21.303	0,46	11.661	0,24
Česi	13.086	0,28	15.061	0,31

Ostale etničke zajednice su svaka pojedinačno manje od 0,20%.

Prema Ustavnom zakonu o pravima etničkih zajednica ili manjina svaka etnička ili nacionalna zajednica ili manjina uživa kulturnu autonomiju.

Etničke zajednice ili nacionalne manjine ostvaruju svoju kulturnu autonomiju putem političkih, obrazovno-školskih, kulturnih, izdavačkih i inih ustanova.

U godini 1995. etničke zajednice ili nacionalne manjine ostvarivali su svoju kulturnu autonomiju kroz slijedeće strukture:

USTANOVE I ZNANSTVENI INSTITUTI

Srbi	4
Talijani	4
Nijemci i Austrijanci	4
Česi	2
Mađari	3
Slovaci	2
Rusini i Ukrajinci	2
Ostali	8

TISAK

Novine i periodika

Talijani	4
Česi	4
Mađari	3
Rusini i Ukrajinci	3
Srbi	5
Nijemci i Austrijanci	1
Ostali	8

AKTUALNO

ODGOJNO-OBRAZOVNE ORGANIZACIJE

	vrtići	osn. šk.	sred. šk.	vis. šk.
Talijani				
talijanski jezik	24	17	4	1
Česi: češki jezik	2	8		
dvojezično		2		
fakultativno		10		
Slovaci: fakultativno		5		
Mađari: dvojezično	2	1	1	
fakultativno		18		
Nijemci i Austrijanci	1	1		
Židovi	1			

Ostale manjine imaju ljetne škole na svojem jeziku.

KULTURNA DRUŠTVA

Talijani	3
Česi	20
Slovaci	3
Mađari	19
Srbi	3
Slovenci	3
Makedonci	4
ostali	5

Za ostvarivanje kulturne autonomije etničkih zajednica i nacionalnih manjina spomenute strukture primile su u 1995. godini ukupno 14.880.000 Hkn (tj. oko 4,25 milijuna DM), a u državnom proračunu za 1996. predviđeno je za potrebe spomenutih institucija i organizacija:

	Hkn
Talijani	3.680.000
Česi	1.270.000
Slovaci	420.000
Mađari	1.630.000
Rusini i Ukrajinci	650.000
Srbi	3.780.000
Nijemci i Austrijanci	282.000
Ostali	1.910.000
Dotacije za proslave	2.551.300

Za orijentaciju: u ovom trenutku 1 hrvatska kuna vrijedi otprilike 1 YU-dinar.

Kao što se iz prikazanih činjenica o ostvarivanju kulturne autonomije pojedinih nacionalnih manjina u Hrvatskoj vidi, obujam i kvaliteta kulturne autonomije bitno ovisi o spremnosti pripadnika manjine da se založi za ostvarenje svojih prava. Svima stoji sve na raspolaganju, ali ako netko nije sposoban ili nije spreman iskoristiti postojeće mogućnosti - sam je kriv!

Oni, koji upozoravaju od samogetoizacije manjina, trebaju znati da je u povjesti poznat samo jedan geto koji je građen iznutra: to je bio „Wagenburg“ Bura na jugu Afrike. Svaki drugi geto građen je spolja. Oni, osim toga, paboravljaju da pripadnici nacionalnih manjina ne žive 24 sata dnevno unutar svojih insitucija, već samo manji dio dana, a ostalo vrijeme su izloženi

velikom utjecaju šire sredine. Upravo zbog utjecaja šire sredine potrebne se manjinske insitucije, jer ako ih nema onda su širom otvorena vrata asimilaciji.

Naš zahtjev za kulturnom autonomijom nije put u geto, već upravo suprotno: to je oslobođanje iz geta u koji nas se prisiljava postojećim stanjem i namjerama u politici, prosvjeti, na području sredstava informiranja, na gospodarskom i socijalnom području. Put oslobođenja iz geta su vlastite škole i sredstva informiranja. Bez njih nećemo sačuvati vlastiti nacionalni identitet, vlastitu kulturu i pripadnost europskom kulturnom krugu.

Oni, koji nas upozoravaju da idemo u geto, postupaju po metodi „držite lopova“, jer nas upravo oni žele zadržati u getu iz kojega, doduše u potaji, i sami bježe nastojeći da im djeca studiraju u inozemstvu!

Univerzalna deklaracija o jezičnim pravima Barcelona 1996.

Za sve jezične manjine, pa tako i za našu, povjesni je datum 6. lipnja 1996. kada je u Barceloni, na međunarodnoj konferenciji PEN-a i CIEMEN-a, a na temelju rada trideset i dva PEN centra, šezdeset i četiri nevladine organizacije i više stotina lingvističkih eksperata iz cijeloga svijeta, donešena Univerzalna deklaracija o jezičnim pravima.

Ona definira JEZIČNE ZAJEDNICE i njihova neotuđiva lingvistička prava na izraz, komunikaciju, onomastiku, odgoj itd., ODBACUJUĆI vrijednosne razlike između službenih i neslužbenih, nacionalnih, regionalnih, lokalnih, većinskih, manjinskih, modernih ili arhaičnih jezika.

Deklaracija je svjesna nemogućnosti opće primjene za sada, i oslanja se na lokalne demokratske instrumente, ali svojem predmetu daje moralnu težinu i nastoji stvoriti uvjete za svjetski „lingvistički mir“.

Slijedi prihvaćanje ovog dokumenta od strane UNESCO-a kao temeljnog, a potom iznošenje pred Opću skupštinu Ujedinjenih naroda radi stvaranja SVJETSKOG JEZIČNOG SAVJETA.

Deklaracija se, prirodno, suočava sa teškoćama u stupnjevanju povijesnosti i samospoznavanja zajednica na nekom teritoriju u traganju za jedinstvenim ciljem - općom jezičnom pravdom. Iako je za sada daleko od usavršenosti primjenjiva zakonskog instrumenta, Deklaracija ipak pokazuje intenzivno zanimanje

čovječanstva za jezičnu problematiku.

Na kraju, citirat ćemo najzanimljivije ulomke iz Univerzalne deklaracije o jezičnim pravima:

Članak 33.

Sve jezične zajednice imaju pravo pozivati se na sebe onim imenom kojim se služe u svom vlastitom jeziku. Svaki prijevod u neki drugi jezik mora izbjegavati dvosmisleno ili pejorativno određenje.

Članak 38.

Prema jezicima i kulturama svih jezičnih zajednica mora se postupati ravnopravno i nediskriminatorno u komunikacijama i medijima širom svijeta.

Članak 46.

Sve jezične zajednice imaju pravo čuvanja svog jezičnog i kulturnog naslijeđa uključujući i njegova materijalna očitovanja, kao što su zbirke dokumenata, umjetničkih djela i arhitekture, povijesnih spomenika i natpisa na vlastitom jeziku.

Ovim kratkim upoznavanjem sa Deklaracijom vidljivo je da i pred našom nacionalnom manjinom Hrvata u Vojvodini, odnosno SRJ, dolaze svjetliji trenuci u pogledu svih prava na primjenu našeg, hrvatskog jezika, bez utapanja u srodne slovenske jezike, u prosvjeti, kulturi i odgoju jer time JEZIK postaje neodvojivi sastavni dio ljudskih prava, jednako tako kao pravo na život i slobodu.

Milivoj Prčić

MOLBA ZA POMOĆ

Izbori su kriterij demokracije. Bez redovitih izbora nema demokracije. Izbori su potreba, ali i veliki trošak: treba tiskati plakate, platiti spotove na radiju, benzin za putovanja, dvorane za skupove...

DSHV raspolaže samo onim sredstvima koja prikupi od članarine i darova.

Zato se obraćamo svima, kojima je stalo do uspjeha DSHV na izborima, a posebno članovima, s molbom da nas novčano podupru.

Novčani prilozi mogu se dati svim predsjednicima i blagajnicima mjesnih organizacija, podružnica, u glavnom uredu u Subotici, ili uplatiti izravno na žiro račun DSHV.

Unaprijed hvala svakom!

Bogoljub Kujundžić
rizničar

UKINUTI DA - A PONOVO UVESTI?

SUBOTIČKA POŠTA NIJE NADLEŽNA ZA DISTRIBUCIJU PROGRAMA HRVATSKE TELEVIZIJE PUTEM SVOJE KABLOVSKE MREŽE

Nekada je subotička pošta putem svoje kablovske mreže distribuirala, među inima, i program Hrvatske radiotelevizije. Međutim jednog dana slika HTV (u ono vrijeme) je odjednom bez obrazloženja nestala s ekrana, bez obzira na preuzetu ugovornu obvezu subotičke pošte da korisnicima osigura praćenje i toga programa. Mnogi Hrvati u Subotici su se upravo zbog HTV priključili na kablovsku mrežu. Nikada nismo saznali po čijoj se odluci to dogodilo, tj. tko je to iznad ugovorom preuzetih obveza. Ni sudski spor nije pomogao. Iz tiska se saznalo da za hrvatsku televiziju, navodno, nema dovoljno interesenata. A za mnoge, pa i egzotične programe, koje emitira subotička pošta, opet navodno, ima!

Odmah poslije potpisivanja Sporazuma DSHV je zatražio od subotičke pošte

da ponovo distribuiraju HRT putem svoje kablovske mreže.

Na to pismo smo dobili odgovor od direktora RJ Subotica ing. Kukaras Jovana, prema kojemu Radna jedinica PTT Srbije „nije ovlašćena da uređuje način informisanja građana”. (A tko je to od nje uopće tražio?) Ujedno nas on obavještava da je „za to nadležno Ministarstvo za informisanje i Ministarstvo za saobraćaj i veze”, pa, eto neka se njima obratimo.

Sudeći po ovome pismu gospodina Kukarasa HTV je svojevremeno nestala iz kablovske mreže u Subotici odlukom gornjih ministarstava. Po ovome pismu i stalne promjene programa se dešavaju odlukama ministarstava.

DSHV je od gornjih ministarstava zatražio kopije odluke o svojevremenom ukidanju distribucije HTV u

Subotici kao i da se temeljem čl. 8 Sporazuma o normalizaciji odnosa SRJ i RH donese odluka o ponovnoj distribuciji HRT-a, ali ovog puta na teritoriji cijele Republike Srbije.

Ovo je bio prvi pokušaj da se na nekom području počne ostvarivati neko po međunarodnom pravu predviđeno pravo Hrvata u SRJ i već nailazimo na igru „nismo mi nadležni”. Očito je da je neophodan savezni Zakom o manjinama. Inače ćemo se za svaku sitnicu morati stalno petljati s lokalnim šerifima, koji su nadležni da se Hrvatima nešto zakine, a nisu nadležni kada nam se treba omogućiti da nešto ostvarimo.

Adalbert Tončić

GLAS RAVNICE - Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini - urednik: Lidija Molzer, Uređivački savjet: Lazar Merković, Milivoj Prčić, Marko Kljajić, Stipan Bošnjak, Stipan Knezi, Ivo Kujundžić, Izdaje: DSHV, 24000 Subotica, I. Milutinovića 31., tel & fax: 51-348; ž. r.: 46600-603-4-3338 SPP Subotica, HRID Subotica, List je registriran kod Ministarstva za informacije Republike Srbije pod brojem 2087. Glas Ravnice izlazi mjesečno.

Tisak studio „Bravo”, Braće Majera 43/a, 24000 Subotica

INTERVIEW

Interview: dr. Mate Granić, ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske o značaju Sporazuma o normalizaciji odnosa Hrvatske i SRJ

HRVATSKA MEĐUNARODNO OJAČANA, SRJ PREŠUTNO PRIZNALA RATNI PORAZ

Pred potpisivanje „Sporazuma o normalizaciji odnosa između Republike Hrvatske i SRJ”, porazgovarali smo s dr. Matom Granićem, ministrom vanjskih poslova Republike Hrvatske o značaju ovog povijesnog trenutka. Ministar Granić razjasnio je mnoge nedoumice koje su se javile u našoj javnosti glede ovog čina, prvenstveno u svezi granica naše države, te problema traženja zatočenih i nestalih osoba.

*** Što je bit „Sporazuma o normalizaciji odnosa između Republike Hrvatske i SR Jugoslavije?”**

— Bit je „Sporazuma” što je Hrvatska priznata u svojim međunarodnim granicama, što je pitanje reintegracije hrvatskog Podunavlja neupitno, što pitanje traženja zatočenih i nestalih postaje humanitarno pitanje... Ovaj „Sporazum” je značajan i za Hrvatsku, ali i šire, za Europu i sigurnost u ovoj regiji. Značaj „Sporazuma” je i u tome što su ga podržale sve zemlje svjetske zajednice - od Europske unije do SAD i susjednih zemalja.

*** Znači, nema riječi o nekim „balkanskim”, „južnoslavenskim” integracijama?**

— Naravno. I bez ovoga sporazuma, „mi smo bili energično protiv takvih nastojanja, ali ovaj Sporazum stavlja

konačnu točku na tu dilemu.

*** Što ovaj Sporazum znači za dvije zemlje potpisnice?**

— Znači da rat i agresija na Hrvatsku nije uspjela. Znači da se stvara prava mogućnost za trajnu normalizaciju odnosa, i to na temelju razuma i interesa. Srbiji i Hrvatskoj je bitno da imaju stabilne granice, da imaju mirne odnose, da razvijaju gospodarske i druge odnose u obostranom interesu; važno je i prometno povezivanje - cestovno, željezničko, zračno, telekomunikacijsko itd. Bitno je i zbog ukupnih integracija koje će svaka država ostvarivati prema vlastitom interesu i vlastitom

izboru. Normalizacija odnosa bitna je i za europsku sigurnost i, rekao bih, da je to sasvim sigurno u ovom trenutku jedina racionalna opcija za Srbiju. Ne može se očekivati da će ratne rane biti brzo zaliječene, međutim, jasno je da u jednom trenutku treba stvar prelomiti. A srpskim priznavanjem međunarodnih granica Hrvatske, proces reintegracije hrvatskog Podunavlja postaje tehničko pitanje.

*** Naša je javnost bila iznenađena iznenadnim odlaskom Predsjednika najprije u Ameriku, a potom i u Grčku.**

— Put u Ameriku bio je dogovaran tjednima prije, pa je prvotna ideja bila da se predsjednici Tuđman i Clinton susretnu u Atlanti. To je bio otvoreni razgovor prijatelja i partnera u kojem je Hrvatska rekla što očekuje od Amerike, a SAD su rekle što očekuju od Hrvatske. Razgovaralo se o globalnim pitanjima i podršci Hrvatskoj kao srednjoeuropskoj državi, i o suradnji, a jednako tako i o načinu rješavanja krize u Mostaru, funkcioniranju Federacije, te suradnji sa sudom u Haagu. Moram ukazati da je u Mostaru kriza riješena uspješno uz pomoć Republike Hrvatske. Mi smo zato dobili pohvale od

INTERVIEW

SAD, Predsjednik Tuđman od Clintona i Ala Gorea, a i ja osobno od, rekao bih, svih visokih dužnosnika s kojima sam razgovarao - Christophera, Kinkela, Dinija, de Charettea, Springa, Schuessela itd. Što se tiče atenskih razgovora, do njih je došlo međusobnim dogovorom. Inicijativa je došla s beogradske strane, a mi smo je prihvatili. Razmatrale su se dvije - tri opcije o mogućem mjestu sastanka. Grčka je bila kompromisno rješenje. Moram naglasiti da se ta država prema Hrvatskoj vrlo korektno odnosi, posebice zadnjih godinu dana, kada je potpisano nekoliko značajnih sporazuma. Potpisali smo čak i neke sporazume koje Grčka nije potpisala sa „SRJ” - kao što je sporazum o ukidanju viza, te sporazumi o cestovnom prometu. To je bio dobro planiran susret, koji je dao rezultate, a nikako se ne može reći kako je „predsjednik Tuđman išao Miloševiću na noge”. Ovaj će Sporazum bitno ojačati međunarodni položaj Hrvatske.

*** Tko će biti veleposlanik Republike Hrvatske u SRJ?**

— Još nije odlučeno. To će odlučiti Predsjednik, vjerojatno u iduća dva tjedna.

*** Što je to bilo toliko prijelomno za Srbiju i Crnu Goru da se suglase s odredbama ovog Sporazuma, kad su sve do nedavno bili izrazito protiv, recimo, rješenja Badinterove komisije, tvrdeći kako se u SFRJ nije dogodila disolucija (raspad), nego secesija, pa su tako Srbija i Crna Gora jedine nasljednice SFRJ?**

— Gledajte, Beograd ni sada neće prihvaćati odluke Badinterove komisije, a te su odluke za nas temeljne - svaka država nastala iz bivše SFRJ ima jednako pravo na sukcesiju i

jednako pravo na kontinuitet. Zašto je Beograd baš sada odlučio dati suglasnost za potpisivanje Sporazuma? To treba pitati njih. Ali, naše su procjene - a ja sam o tome u Saboru govorio još u proljeće - da za normalizaciju odnosa veći ima interes Beograd, nego Republika Hrvatska. Prema tome, naše procjene da će inicijativa doći sa strane Beograda bile su potpuno ippravne. I zato su stvoreni uvjeti da se nađe kompromis koji je nama potpuno prihvatljiv.

*** O čemu se tu konkretno radi?**

— Prvo, Beograd je pred izborima i jedna od važnih stvari jest normaliziranje odnosa sa susjednim državama. Prioritetno sa Hrvatskom. Drugo, Beogradu je blokiran ulazak u međunarodne institucije, počevši od UN, pa do raznih međunarodnih agencija. Beograd mora potpisati sporazume sa svim tim organizacijama, da ne govorim o OESS-u, VE itd. Strateška opredjeljenja Beograda se razlikuju od naših državnih opredjeljenja - ulaska u Atlantski savez, Vijeće Europe, Europsku uniju, otvorenog tržišnog gospodarstva. Što se tiče Beograda, njihovo je pravo kuda će ići, ali oni ne mogu u međunarodnu zajednicu ako ne reguliraju odnose prvenstveno sa susjednim državama. I, naravno, ako ne daju čvrstu podršku Daytonskom procesu. Ta dva momenta - izbori i uključivanje u međunarodne institucije - bili su ključni. A što se tiče putova kojima će ići u sigurnosne europske integracije, o tome Beograd do sada nije jasno govorio, ali se zna da je surađivao, posebno tijekom rata, s Ruskom Federacijom. Ali stvar je Beograda da ide kuda hoće. Hrvatska zna kuda će.

Ali i jednoj i drugoj državi odgovara normalizacija. Naša je želja da orijentacija naših susjeda bude slična onoj Republike Hrvatske.

*** Našu javnost muči pitanje da li normalizirati odnose prije no što se riješi pitanje svih nestalih, nasilno odvedenih i zatočenih osoba. U srijedu ste primili predstavnike obitelji i majke nestalih. Kako one gledaju na ovaj moment i hoće li se nešto više saznati sada nakon potpisivanja Sporazuma o normalizaciji odnosa?**

— To je važno moralno pitanje jer je bilo određenih dilema da li se odnosi mogu normalizirati prije nego što se riješi sudbina svih nestalih, prije nego što se plate ratne štete, što se tiče nestalih osoba, to je vrlo težak posao kojega rade ljudi zaista visokih moralnih kvaliteta, zajedno s udrugama za nestale osobe, i sasvim je sigurno da će normalizacija ubrzati rješenja, a to znači doznavanje sudbina svih onih koji su traženi. Ubrzati će se davanje podataka koje ima druga strana, jer ovo pitanje više nije političko, već postaje humanitarno pitanje. Nama su sada za iskapanje na raspolaganju grobnice na teritoriju cjelokupne Hrvatske, a od 1. rujna će početi iskapanja grobnica i u hrvatskom Podunavlju. S druge strane, prvi put imamo pismenu izjavu jugoslavenske strane u kojoj se kaže kako oni u zatvorima više ne drže ni jednu osobu. Jasno, to ne znači da se neće tragati za sudbinom svakog pojedinca i posebno gajiti nada da još ima i poneko živ, jer problem još nije riješen. Nedavno su započeli razgovori o tom pitanju i s bosanskim Srbima. U povijesti su sve države na-

INTERVIEW

ipre sklopile mir i potpisale sporazume o miru, a to je onda omogućavalo lakše rješavanje humanitarnih pitanja. To je uobičajena praksa u svijetu nakon svakog rata. Isto tako, ovaj će Sporazum omogućiti da legalno postavimo pitanje ratnih šteta.

*** Vratimo se granicama. U Podunavlju granica Republike Hrvatske na više mjesta prelazi Dunav i klinasto zabija u teritorij Srbije. Na jugu imamo Prevlaku oko koje se u posljednje vrijeme toliko govorilo. Kako će biti riješena pitanja naših državnih granica?**

— I jedna druga država su se priznale u međunarodnim granicama, a eventualno sporna pitanja biti će razriješena međusobnim dogovorom. To će biti posao zajedničke komisije koja će utvrditi zajedničku graničnu crtu. Priznali smo se u međunarodnim granicama, kao i sa Slovenijom i BiH. A što se tiče područja Prevlake, tu će također raditi komisije jer predstoji utvrđivanje morske granice, tu je i pitanje sigurnosti ulaska u Bokokotorski zaljev, i to je naravno od trajne važnosti, kao i sigurnost dubrovačkog područja. Prema tome, raditi će zajednička komisija i neće biti nikakvog „rješenja na brzinu” - raditi će se diplomatskim putovima, kao što se, u ostalom, radi i sa Slovenijom i BiH.

*** Na kojim je točkama jugoslavenska strana „zatezala”?**

— Najvažnije je bilo riješiti pitanje kontinuiteta i sukcesije, te problem Prevlake.

*** Osim pitanja nestalih, o kojim se humanitarnim aspektima još govorilo?**

— Za nas je bilo od iznimne važnosti da se riješi pitanje nestalih, a isto tako riješeno je

pitanje prava Srba u Hrvatskoj i Hrvata u Srbiji i Crnoj Gori. Njihova su prava izjednačena, a regulirat će se međunarodnim sporazumom.

*** Je li bilo riječi o onim Srbima koji su nakon akcije „Oluja” napustili Hrvatsku? Do danas je naime, ostalo nejasno zašto ih je Srbija tako kolektivno „digla na noge”, osim što je se u početku nadala kako će ovaj val ljudi prouzročiti sankcije i međunarodnu osudu Republike Hrvatske?**

— Mi smo Beogradu predložili sporazum o bilateralnoj zaštiti manjina prema najvišim europskim standardima. Odgovor na naš prijedlog nismo dobili. Beograd ima mnogo kompliciraniju situaciju jer ima problem Kosova, jer ima daleko veći problem manjina nego što ga ima Hrvatska. Mi ćemo problem manjina rješavati u okviru europskih standarda i bilateralnim sporazumima sa susjednim državama, poštivajući dokument o zaštiti prava manjina Srednjeeuropske inicijative i Konvenciju o zaštiti nacionalnih manjina Vijeća Europe. Do sada smo sporazum o zaštiti manjina potpisali sa Mađarskom, s Italijom smo pred potpisivanjem, s BiH je to pitanje riješeno u okviru Washingtonskog i Daytonskog sporazuma, a s Beogradom ćemo ga tek početi uređivati potpisivanjem Sporazuma. Imamo vrlo jasna stajališta kako riješiti probleme manjina u Hrvatskoj i, realno, samo na toj osnovi se može razgovarati. Očekujemo da će Beograd isto tako riješiti problem hrvatske manjine u Jugoslaviji. Sad dolazimo do pitanja zašto su ti ljudi otišli. Mi smo više puta rekli da nam nije bio interes da oni odu. Nama je bilo u interesu da odu

oni koji su bili kolovođe pobune i ratni zločinci. Sad je jasno iz njihovih izjava i međusobnih optužbi da je odlazak organizirao Milan Martić sa svojim suradnicima. Akcija „Oluja” bila je potpuno opravdana i sa političkog i s vojnog i sa strateškog stajališta. Najodgovorniji za sve su oni koji nisu u ime srpske etničke zajednice u Hrvatskoj htjeli pregovarati o reintegraciji i reguliranju prava te zajednice. Moram dodati da se potpisivanjem „Sporazuma o normalizaciji odnosa” rješava pitanje povratka, a ono je uvjetovano rješavanjem pitanja sigurnosne i pravne prirode, u duhu rezolucija VS i u duhu odluka Europske unije.

Autor: Vesna Kljajić

OBAVIJEST

**Od četvrtka,
26. 09. 1996. g.,
DSHV će emitirati
svoju emisiju na
valovima radio
Subotice.**

**Emisija pod nazivom
„Bunjevački Hrvati u
vremenu i prostoru”
na programu
je u 17⁰⁰ sati,
a emitirat će se
svakog četvrtka do
predizborne šutnje.**

Jubileji

TALENAT KAO BOŽJI BLAGOSLOV

U župi sv. Roka nastavljena je proslava 100. obljetnice izgradnje crkve predstavljanjem rada njenih bivših i sadašnjih umjetnički nadarenih župljana. Toga 8. rujna, u prelijepo okićenoj crkvi okupilo se mnoštvo vjernika sa ciljem da zahvale Bogu što je talentom obdario neke među njima. Ujedno su došli da uživaju u ljepoti glazbe, pjevanju, pisanoj riječi, skladu boja i oblika.

Nakon svete mise, vlč. Andrija Anišić je kratkom biografijom predstavio pjesnike, slikare, slamarke, arhitekta, koji su rođeni ili sada žive na području župe sv. Roka. Tako su predstavljani pjesnici: Marga Stipičić (1913.), Jakov Kopilović (1918.), Milka Bilinc Lučić (1935.), Đula Milodanović (1938.), Branko Jegić (1944.). Mirko Kujundžić

(1961.), Silvana Bilinc Žigmanov (1968.). Svako od njih je pročitao po dvije svoje pjesme ispunjavajući crkvu riječima punim ljubavi prema Bogu, Crkvi, narodu, Bačkoj, salašima... Najtužnije su bile pjesme koje su spjevane o salašima, koji su danas većinom porušeni, zapušteni i zarasli u korov, a koji su svojevremeno bili čuvari vjere i drage ikavice bačkih Hrvata. U pjesmama je također opjevana ljubav prema majci, sretna događanja, ali i stradanja, a sve to uz obilje pjesničkog dara i duha.

Od slamarki su predstavljene: Marga Stipičić, Đula Milodanović i Jozefina Skenderović, koje su za ovu priliku načinile izložbu svojih radova sa motivima karakterističnim za široku Bačku ravnicu: salaši, žitna po-

lja, ravničarski pejzaži te motivi narodnih nošnji bačkih bunjevačkih Hrvata. Ovom prilikom je slamarka Marga Stipičić darovala župi svoju sliku od slame.

Od slikara u župi sv. Roka predstavljene su Marga Stipičić - naiva - i Cecilija Milanković - moderni stil, koja je ovom prilikom svojoj župi darovala sliku sv. Roka.

Predstavljajući arhitektu Antu Rudinskog, vlč. Andrija Anišić je istakao njegov značaj u istraživanju povijesti subotičke arhitekture.

Uz sve ove umjetnike, vjernici su mogli uživati i u vokalnoj izvjedbi nekoliko pjesama koje je otpjevala Terezija Jegić uz pratnju na orguljama njene kćerke Jasne Jegić.

Bog ih sve živio!

SPOMENDAN IVANA KUJUNDŽIĆA (1912.-1969.)

Ivan Kujundžić se rodio 20. 06 1912. godine na Verušiću od oca Grge Kujundžića i majke Pauline rođ. Stantić. Bio je župnik crkve sv. Roka od 1. listopada 1954. godine sve do svoje smrti 23. svibnja 1969.

Djetinjstvo i mladost proveo je u Subotici, gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju, a bogoslovski fakultet u Zagrebu. Za svećenika ga je zaređio biskup Lajčo Budanović na blagdan Krista Kralja.

Kao mladi svećenik, bio je vjeroučitelj u osnovnim školama i u subotičkoj državnoj muškoj gimnaziji, a mladi su se vrlo

rado sakupljali oko njega. Po prirodi je bio vedar, ali strog i pravedan. Rado je pomagao duhovno i materijalno mladež koju je podučavao. Djelovao je u omladinskim katoličkim organizacijama kao i u Subotičkoj matici. Uređivao je „Subotičke novine“ u kojima je napisao brojne članke o aktualnostima i problemima.

Kada je došao rat, za vrijeme okupacije 1941. godine svaki dan se morao javljati u 12,00 sati u policiju čime mu je onemogućen rad. Stoga je u listopadu 1941. godine napustio Suboticu i otišao u Zagreb. Tu je

bio korektor u društvu sv. Jeronima i ujedno se bavio istraživanjem bunjevačko-šokačke kulturne baštine. Na bazi ovog istraživanja izdao je knjigu „Izvori za povijest bunjevačko-šokačkih Hrvata“. (Zagreb, 1969.). Godine 1969. izdao je i knjigu „Deran s očima“, djelomice napisanu u Zagrebu.

U Suboticu se vratio 1943. godine. Godine 1947. je uhapšen sa većom grupom intelektualaca.

Kada je 14. rujna u povodu proslave u znaku 100. obljetnice izgradnje crkve sv. Roka u

Subotici održan spomendan o ovom značajnom župniku, o njegovom životnom putu je na upriličenom znanstvenom skupu govorio mr. Bela Tonković, ističući kako je župnik Ivan Kujundžić bio čovjek koji je razmišljao o prošlosti i sadašnjosti, te da je istovremeno planirao budućnost. Govoreći o zatočeništvu msgr. Ivana Kujundžića, on je rekao kako je župnik bio nepravедno osuđen na 13 godina zatvora pod izlikom da je subotičku inteligenciju huškao protiv države i režima. U zatvoru je proveo 7 godina. Ovu nepravdu je pratio riječima „Praštao sam i prašću“.

Prikaz svećeničkog rada msgr. Ivana Kujundžića dao je preč. Andrija Kopilović, ističući da je Kujundžić bio glavni nos-

itelj pokoncijske reforme u Subotičkoj biskupiji.

O publicističkom radu Ivana Kujundžića govorio se Josip Gabrić, ml., a o prevoditeljskom Branko Jegić, dok je prikaz bibliografskog rada dao prof. Bela Gabrić. Svoja sjećanja na msgr. Ivana Kujundžića iznijeli su njegov kapelan vlč. Antun Gabrić, s. Anđelina Kujundžić, dok je gosp. Naco Zelić svoje sjećanje na ovog župnika crkve sv. Roka skupu uputio faksom. Don Anto Baković je u svom sjećanju poslatim faksom opisao mnoga stradanja Ivana Kujundžića, nazivajući ga bunjevačkim Stepincem, obzirom da je sa njim proveo u zatvoru dvije godine u Nišu.

Svećenik Ivan Kujundžić je iznad svega volio knjigu i pisanu riječ, te je tako želio ustrojiti vr-

ijednu knjižnicu sakupljajući knjige više od 50 godina, a koja je ovog 14. rujna otvorena u prostorijama župe pod imenom „Ivan Kujundžić“, a u njoj se nalazi 5000 knjiga. Knjižnicu je blagosiljao preč. Andrija Kopilović.

U ovom spomendanu organizirana je i izložba koja je prikazala život i rad Ivana Kujundžića. U poslijepodnevnim satima sudionici znanstvenog skupa posjetili su i njegov grob.

Tog dana je dogovoreno da se predavanja i sjećanja sa upriličenog znanstvenog skupa objave u jednom zborniku, a Organizacioni odbor ovog spomendana nastaviti će svoj rad u cilju istraživanja života i rada Ivana Kujundžića.

„EVO OVO JE VRIJEME MILOSNO“

Centralna proslava jubileja 100. obljetnice izgradnje crkve sv. Roka u Subotici održana je u nedjelju 22. rujna 1996. godine uz nazočnost velikog broja vjernika i uzvanika.

Poseban dar za sve bilo je prisustvo sarajevskog kardinala dr. Vinka Puljića koji je predvodio svetu misu uz sudjelovanje subotičkog biskupa Ivana Penzesa i brojne subotičke svećenike katoličke crkve.

Na svečanost su pozvani gosti iz Ureda Vlade Republike Hrvatske u Beogradu dr. Zvonimir Marković i Aleksandar Skenderović, predstavnici subotičke lokalne samouprave, te brojni predstavnici političkih, kulturnih i humanitarnih institucija.

Ovu proslavu organizirao je župnik crkve sv. Roka vlč. An-

drija Anišić i Pastoralno vijeće.

U svečanoj euharistiji kardinal dr. Vinko Puljić je govorio vjernicima o ustrajnosti na

očuvanju korjena hrvatskog naroda, kulturne baštine, a kroz

brojnost u obitelji o očuvanju roda i njegovanju vjere. Uprkos svim strahotama koje su on i njegovi vjernici tijekom rata preživjeli, poručio je svima da unatoč zlu, čovjek mora ostati čovjekom, jer je čovjekov život najvredniji. Tijekom mise pročitana je pjesma „Psalmus“ od Matije Molzera spjevana u povodu 100. obljetnice izgradnje dvije subotičke crkve sv. Roka i sv. Jurja.

Još prije kratkog vremena nismo mogli niti zamisliti da ćemo u našoj župnoj crkvi vidjeti sarajevskog kardinala dr. Vinka Puljića koji je svo vrijeme rata hrabro ustrajao u vjeri uz svoje vjernike. Kako je i sam rekao, Božja milost i providenje su jači od zla.

Lidija Molzer

Više od sporta

TRADICIJA KAO TEMELJ BUDUĆNOSTI

U organizaciji Mađarskog Autokluba održan je II međunarodni susret i natjecanje ljubitelja i vozača automobila i motocikla klase veteran.

Prvi dio manifestacije održan je u Pečuju od 20. do 21. rujna ove godine, a drugi dio takmičenja u gradu Szekszardu 22. rujna. Cilj donatora i organizatora je bio da organizacijom ovakvih skupova njeguje tradiciju održavanja starih vozila u voznom stanju, jer, kako su i organizatori naglasili, bez tradicije nema niti sadašnjosti niti budućnosti, a samim tim niti napretka. Namjera organizatora je također bila da učesnike i posjetitelje upozna sa kulturom i poviješću ove regije, te da promiče svoju europsku orijentaciju.

Na ovaj skup veterana moglo se prijaviti u više kategorija: automobili veterani sa godinom proizvodnje 1905.-1917., klasične kategorije 1918.-1945. i nostalgija kategorije sa godinom proizvodnje od 1946.-1966. godine. Za motocikle su određene slijedeće grupe: bicikli sa pomoćnim motorom, solo motori i motocikli sa bočnom prikolicom.

Natjecanje automobila i motocikla je počelo izlaganjem vozila na glavnom šetalištu u Pečuju 20. rujna, te provjerom znanja vozača o propisima u prometu. Dana 21. i 22. rujna na programu je bila terenska vožnja (snalaženje na cesti i u prirodi - po itineru). Vožnja je bila vrlo naporna, jer se vozilo po brdovinom i blatnjavom terenu, sa velikim spustovima i usponima. Zbog obilne kiše cesta je bila skliska, a vidljivost smanjena, što je znatno otježavalo snalaženje u prirodi.

Jedan dio natjecanja odnosio se na povijesnu bitku kod Szigetvara i provjeru znanja o pov-

ijesnim događanjima. Naime, godine 1566. kod Szigetvara je došlo do velike bitke sa Turcima, koja je u to vrijeme potresla cijelu Europu. Bitka se vodila pod vođstvom Nikole Zrinjskog, a u njoj su se, rame uz rame, borili hrvatski i mađarski vojnici i na taj način postali simbol borbe i otpora protiv turske imperije. U programu su potom sva vozila načinila krug oko szigetvarske tvrđave, a rezultati su uvršteni u konačno zbrajanje bodova.

Na ovom, II međunarodnom susretu veterana u Pečuju, po prvi put je učestvovalo udruženje ljubitelja starih automobila i motocikla iz Subotice. Ovo udruženje je nedavno osnovano u Subotici, pod nazivom „Old Timer“, a osnovali su ga vozači i vlasnici veterana koji se već niz godina bave ovim svojevrstnim sportom. Automobili koji su učestvovali na ovom natjecanju su izdržali vožnju bez većih kvarova, dok su motocikli teško podnijeli napornu cestu i loše vremenske uvjete. Tako su od pet motociklista iz subotičkog „Old Timer“ udruženja, vožnju od 200 kilometara i natjecanje do kraja, prešli jedino Andras Duranti, sa motociklom marke „Panonia“ - mađarske proizvodnje i Sandor Molzer sa suvozačem Larsenom Molzerom, inače najmlađim učesnikom na ovom skupu, sa motociklom marke BMW R25/3 iz 1954. godine njemačke proizvodnje.

Svaka etapa natjecanja završavala se podjelom nagrada, a najbolji su dobili vrlo vrijedna priznanja. Među njima su bili i subotičani koji su u ekipnom natjecanju bili među najboljima, te su na osnovu rezultata osvojili pehar.

Tako je jedan od glavnih donatora, tvornica keramike Zsol-

nay, darovala svakom učesniku unikatnu keramičnu plaketu.

I ovaj susret veterana je pokazao da se najbolje sklapaju nova poznanstva druženjem, solidarnošću i vrednovanjem različitosti. Na ulicama Pečuja, kao i okolnim mjestima, mogao se čuti pored mađarskog, hrvatski i njemački jezik, što nikome nije smetalo, već su ljudi nastojali razumjeti svakoga, pa čak naučiti i koristiti tuđi maternji jezik.

Na ovom međunarodnom skupu dominirali su motocikli njemačke proizvodnje, a kod automobila je bilo zastupljeno više proizvođača iz različitih zemalja. Glavna atrakcija su bila dva BMW auto veterana - kabrioleta koji su bili izrađeni još na samom početku osnivanja ove tvrtke.

Glavni organizatori ovog skupa bili su obrtnici grada Pečuja i Osijeka, Bicsérda, Szekszarda, Szigetvara i drugi, sa svojim gradonačelnicima i suradnicima. O sigurnosti u prometu brinula se prometna bezbjednosna služba.

Ovaj susret, može se slobodno reći, bio je svojevrstan a-test i za vozila i za natjecatelje, obzirom na klimatske uvjete, nesigurnu i napornu cestu, smanjenu vidljivost i dužinu relacije od 700-800 kilometara, koju su vozači prelazili na „točku“.

Nakon svega se može zaključiti da je cilj organizatora u potpunosti ostvaren. Spoznaja da stara tehnika još živi u automobilima i motociklima klase veteran, te da su i ljudi ustrajni u održanju slobodarskog duha, dokaz su da i u budućnosti europska orijentacija u tehnici i kulturi ima velike šanse.

UČESNIK

Don u tur

Divanijo, ne divanijo, piso ne piso, nikako mi ga dođe na isto, al vako bar olakšam dušu sebi i onima koji tako misle, al ne smidu kasti. Jeto, baš sinoć listam varoški cajtung, što bi kazli „Subotičke novine” pa da pošandrcaš. Dođoši obijaju crkve, milicija vošti Kineze na buvljaku, valjda zato što su previše žuti jel što njim oči nisu dosta ukoso, narod, mislim onaj koji bi da od rada živi štrajguje, direktore skidaju i namišćaju ko da je ova naša lipa i do skora mirna varoš striptiz bar. Ta ninam dosta ovi, još ona šiptarska snaja priti sa još dođoša. Već sam se obradovo, kad je toliko ajzlibana i onibusa krenilo priko Drine. Tako bi ja njima zatvorijo tarabe, pa makar njim i onibusi ostali. Al od zla uvik ima goreg. Šta ako prid ove „naše” izbore ondaleg krenu ajzlibani i onibusi? Ta koliko znamo još od posli prvog svitskog koji su došli neće natrag. Ta valjda ni to ne bi bila greda, već zdravo dugo triba čekati dok se ne pripitome i ne naviknu na ovu našu mirnu ravnicu, Ta kako će bit dobri nama kad sami sebi nisu. Jeto, baš niki dan, dotrče Albe, baš se nikako počo vaćat mračak, te će sav onako zaduvan:

- „Jesil čuvo ovo - Srpska rič najviše škodi srpskom narodu!”

Mal ga nisam plenio priko blenda.

- „Ta Albe, nisil ti peko rakiju? Doduše znam da hrvacka i madžarska rič smetaju, al ovo je već previše! Ajde duni da šnjofnem šta si loko!”

- „Ta trizan sam ko tele, al sad baš da je drugi televizor, već beogradski, pa kaže: Srpska reč je najveći neprijatelj!”

- „Hajd nek njim bude, kad već tako vele, neg jel se ti spremaš za izbore? Šta veliš, koliko će nas sad uspit podilit? Jesil čuvo julovce. Oće Bunjevce da unapride prid izbore. Od šifre 0,28 čak će biti 0,30. No nula ostaje nula.”

- „Mani ti julovce. I Ljubiša i Sloba i tako pišaju u istu tikvu. Neg je meni puno gore što nas dile.”

- „Stani malo. Baš mi pao na pamet vic, al i žalosna pripovitka iz Tavankuta. Moš mislit dva rođena brata: jedan je čist Bunjevac, drugi čist Hrvat i malte ne na bricu se svađaju.

- „Dobro, a šta su njim čiča i mama?”

- „Pa znaš kako je. Mama je uvik na strani glupavijeg diteta, a baćo se drži ko ban Jelačić!”

- „A vic?”

- „A da. Znaš li ti šta se dobije kad se Bunjevac okupa?”

- „To je ritkost, al ne bi ti znavo kasti. Ajde kaži, nemoj

me mućit.”

- „Prļjava voda i čist Hvat.”

- „Izem ti vic! Samo ti laj, pa će te još kogod navoštiti. Neg, za koga ćeš glasat? Jeto, svi bi usamo, ko konji nekrećaći.”

- „Znaš, ja ću ko ona Madžarica na peci: Ja moju kasu ne dam za tri Beograda! Ne, brez sve šale. Ja bi glaso da se uapse svi novopečeni bogataši i političari, al kako vidim jedino možem ja biti uapšen i priveden na informativni divan da moždar nisam agent cije jel kake druge onostranske obavestajne službe.

- „Sigurimi!”

- „Ta kaki sigurimi! Pa jel nisi vidijo kako Miloš češlja onog Rugobu! Ta mal se nisu izljubili!”

- „Prid izbore? Zašto da ne. Pa ni struju nam prije izbora poskupit neće, a posli zna se, don u tur.”

Bać Stipan

